

Advies nr. 3/2022 van het Wetenschappelijk Comité van de SIOD aangaande het MANCP van de FOD WASO.

Het wetenschappelijk comité van de SIOD werd om een advies gevraagd i.v.m. het MANCP van de FOD WASO, van toepassing op de AD Toezicht op het Welzijn op het Werk en de AD Toezicht op de Sociale Wetten. Het wetenschappelijk comité heeft hierover vergaderd op 14 november.

Ook in 2021 werd een advies gevraagd omtrent het MANCP plan. Het geüpdatet MANCP plan kent geen grote wijzigingen. Het aantal onderzoeken werd aangepast in functie van de dalende inspectiecapaciteit -de voorziene aanwerving van nieuwe inspecteurs zal pas in een aantal jaren een wijziging met zich meebrengen- en er vindt ook één inhoudelijke wijziging plaats in de procedure, met name de toevoeging van de arrondissementele celacties.

Het wetenschappelijk comité ziet dan ook geen grote wijzigingen t.o.v. zijn advies nr. 2/2021.

Het bevestigt dan ook dat gelet op de schaarste aan mankracht en ter beschikking staande middelen, het aanbevelingswaardig is om doelgericht controles uit te voeren en te willen focussen op bepaalde sectoren en fenomenen waarvan het op basis van analyses duidelijk is dat nadere aandacht vereist is omdat zich hier hoge risico's voordoen. Niet alles kan immers onderzocht worden. Bovendien zijn het soms enkele ondernemingen die verantwoordelijk zijn voor een hele reeks van overtredingen. Het kan dan ook nuttig zijn om gericht in te zetten op die veelplegers. Het gebruiken van wetenschappelijke methodes en modellen kan voor het detecteren van deze hoge risico's een ondersteunende rol spelen. Deze werkwijze kan tevens leiden tot een coherente aanpak tussen regio's. Het MANCP kan hiertoe een belangrijke bijdrage leveren.

Belangrijk is hierbij dat:

-inspecteurs en controleurs op het terrein de mogelijkheid moeten krijgen om vanuit hun dagdagelijkse praktijk en ervaring, mee input te geven aan de prioritair te controleren fenomenen, sectoren en ondernemingen;

- dat er niet uitsluitend gefocust wordt op bepaalde sectoren en fenomenen maar dat er ook voldoende tijd overblijft om klassieke steekproefcontroles uit te voeren of voor algemene controles naar het eigen oordeel van de inspecteur over alle sectoren heen, zodat de perceptie ontstaat dat elke onderneming op elk ogenblik kan gecontroleerd worden (pakkansperceptie). Er moet voldoende tijd overblijven voor proactieve controles waarbij aandacht wordt besteed aan die sectoren en fenomenen waarvan inspecteurs van oordeel zijn dat een controle zich opdringt;

-ten allen tijde moet worden vermeden dat de opvatting bestaat of ontstaat dat slechts een eerder beperkt aantal ondernemingen - niet in het minst in een aantal sectoren - wordt gecontroleerd en dat daardoor de pakkans relatief laag wordt ingeschat. In het handhavingsprogramma wordt voor sommige sectoren maar 1 controle per jaar vooropgesteld. In het geval sectoren hiervan op de hoogte zijn, bestaat er bv. het risico dat de regelgeving minder gevolgd wordt eens de controle heeft plaatsgevonden.

Globaal wil het wetenschappelijk comité bevestigen dat het MANCP een nuttige rol kan spelen bij het optimaliseren van de controleactiviteiten van de inspecteurs en dat het een sterk onderbouwd methodologisch plan is met de nodige aandacht voor nuances en realistische wegingen. Als voorbeelden hiervan kan bv. worden verwezen naar de nuances in de berekeningen van de VTE en VTEi; het waakzaamheidsprogramma en de formule van Cannon & Roe voor het bepalen van de steekproefgrootte van inspecties of bv. het minimaliseren van het gewicht van klachten, gezien de mogelijke overlap met repressieve inspecties.

Enkele kleinere opmerkingen kunnen echter worden aangehaald:

- Er is geopteerd te werken met het gemiddelde aantal uren nodig voor een inspectie, als basismaat voor de nodige capaciteit. De vraag kan gesteld worden, door de spreiding van het aantal nodige uren over de sectoren heen, of eventueel met het derde kwartiel kan gewerkt worden (zijnde 10,58 uur). Door het bijtellen van ongeveer een uur, kan rekening worden gehouden met 75% van de duurtijden. Hoewel de keuze voor het gemiddelde zeker niet incorrect is, kan het derde kwartiel een extra genuanceerde dimensie toevoegen (p.5).

- waarom wordt er een progressieve vermindering van FTE over de jaren heen gebruikt en waarom is dit in het bijzonder telkens -20%? (p.8)

- mbt het gebruik van de formule van Cannon & Roe wordt door gebrek aan informatie geopteerd voor een spreidingspercentage van 50% (zijnde nulmeting – toeval). Dit impliceert dat 50% van de werkgevers non-conformiteiten begaat. Waarom wordt van dit percentage uitgegaan? Indien men bv. zou vertrekken met een lagere spreiding van 30% (i.p.v. 1/2 werkgevers, 1/3) zal dit grote gevolgen hebben voor de grootte van de steekproeven, aangezien meer inspecties zullen moeten gebeuren om met hetzelfde betrouwbaarheidsniveau te kunnen werken.

Het wetenschappelijk comité is tenslotte van oordeel dat het aanbevelingswaardig zou zijn om na te gaan in welke mate gelijkaardige werkwijzen in het buitenland worden gevolgd. Hoe probeert men daar om te gaan met beperkte inspectiecapaciteit en inspectietaken? Het zou dan ook een extra meerwaarde kunnen inhouden indien er zicht wordt verworven op best practices in het buitenland of het MANCP misschien juist zo een best practice inhoudt? Hiervoor is echter wel verdergaand onderzoek nodig.